

การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน paired *t*-test, independent *t*-test และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ควรมีการสอนแบบเน้นกิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม 2) หลังได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหารด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด และด้านการควบคุมอารมณ์ สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และ 3) หลังได้รับการสอน กลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอหรืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.047, p < .05$)

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยให้ได้ครบทุกด้าน และพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร

คำสำคัญ: การคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This participatory action research aimed to study the participation in learning management and to determine the effects of the learning management for executive function development in preschool children. The participants were composed of ten personnel of Child Development Center, Phrapokkiao Nursing College, Chanthaburi, 50 parents, and 60 children aged 3 to 5 years old. The research instruments included the child's data record form, the executive function in preschool children assessment form with reliability as .90, the problematic behaviors regarding executive function in preschool children assessment form with reliability as .98, and the focus group guide. Two cycles of this research (each cycle comprised 4 steps including plan, do, check, and act) were conducted from January to August, 2020. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, paired *t*-test, independent *t*-test, and content analysis.

The research results revealed that 1) the guideline of learning management for executive function development in preschool children should focus on activity-based instruction including individual and group activities; 2) after receiving the instruction

that promoted executive function, the preschool children had statistically significant higher mean scores of three domains of executive function (inhibit, shift, and emotional control) than those of before receiving the instruction ($p < .001$); and 3) after the experiment, the preschool children who received the instruction that promoted executive function had statistically significant higher mean score of problematic behaviors regarding executive function than the preschool children who received the Montessori instruction ($t = 2.047, p < .05$).

This research suggests that the Child Development Center, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi should further develop the learning activities that promote all domains of executive function in preschool children as well as promote the learning activities that reduce the problematic behaviors regarding executive function.

Keywords: Executive function, Preschool children, Child care center, Participatory action research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กควรได้รับการพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเป็นช่วงโอกาสทองที่สมองเด็กกำลังพัฒนา เพื่อให้เด็กเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศไทยและโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสมองส่วนหน้าสุดของเด็กปฐมวัยทำหน้าที่ด้านการคิดเชิงบริหาร (executive function [EF]) โดยการคิดเชิงบริหารประกอบด้วยทักษะอย่างง่าย 3 ด้าน ได้แก่ ความจำขณะทำงาน (working memory) การหยุดพฤติกรรมที่เคยชินหรือการยับยั้งชั่งใจ (inhibitory control) และการคิดยืดหยุ่น เปลี่ยนความคิดได้โดยไม่ยึดติดความคิดเดียว (cognitive flexibility) ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเริ่มพัฒนาในเด็กวัย 2-6 ปี และเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เด็กมีการคิดเชิงบริหารในลำดับต่อไป คือ การควบคุมอารมณ์ การวางแผน/การกำกับตนเอง การจัดลำดับความสำคัญของงาน การเริ่มลงมือทำ การคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และการจัดการงานให้เสร็จ (วรสิทธิ์

ศิริพรพาณิชย์ และนัยพินิจ ฅชภัคดี, 2561) ทักษะเหล่านี้จะพัฒนาไปเรื่อยๆ ในวัยเรียนและวัยรุ่น จนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ หากเด็กมีการคิดเชิงบริหารที่ดี เด็กจะมีความจำดี มีสมาธิ มีความมุ่งมั่นพากเพียร เข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น ทำให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี และสามารถดำรงตนอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข (จุพินิจพิพา นพคุณ, 2561) เด็กแต่ละคนมีการคิดเชิงบริหารมากน้อยแตกต่างกัน เด็กที่มีความบกพร่องของการคิดเชิงบริหารจะนำมาซึ่งปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียน ทำผิดกฎระเบียบ ก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง ดุดนุหรือตีการพนัน ดิฉยาเสพติด (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2562)

ปัจจุบันมีข้อมูลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีการคิดเชิงบริหารที่ดีตั้งแต่ปฐมวัยมีโอกาสที่จะมีปัญหาเกรด ดิฉยาเสพติด และทำผิดกฎหมายเมื่อเป็นผู้ใหญ่น้อยกว่าเด็กที่มีการคิดเชิงบริหารที่ไม่ดี ซึ่งปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญในวัยรุ่น โดยการศึกษาพบว่า เด็กที่มีการควบคุมตนเองที่ดี

จะสามารถหลีกเลี่ยงจากปัญหานี้ได้ (Baler & Volkow, 2006) และจากคำแถลงของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ในหนังสือ “EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติด คู่มือสำหรับครูอนุบาล” ระบุว่า ปัจจุบันผู้เสพยาเสพติดหน้าใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงจรรยาเสพติดมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ โดยในปี 2558 เป็นปีแรกที่สำนักงานป.ป.ส. ได้กำหนดทิศทางการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปฐมวัย โดยทำงานบนฐานความรู้ความสามารถของสมองในการบริหารจัดการชีวิต ซึ่งเชื่อว่า หากเด็กได้รับการพัฒนาการคิดเชิงบริหารตั้งแต่ช่วงนี้ โอกาสที่จะเสพยาเสพติดเมื่อโตขึ้นจะน้อยลง (สุภาวดี หาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข, และภาวนา อร่ามฤทธิ์, 2561) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการคิดเชิงบริหารที่พบว่า เด็กที่มีการคิดเชิงบริหารที่ดีจะประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิต มีคุณภาพชีวิต สถานภาพสมรส และเศรษฐกิจที่ดีกว่าเด็กที่มีการคิดเชิงบริหารต่ำกว่า (Moffitt et al., 2011) จากรายงานผลพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย เมื่อเดือนตุลาคม 2559 ของศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์ และสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว โดยการวัดการคิดเชิงบริหารในเด็กอายุ 2-6 ปี จำนวน 2,965 คน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลกระจายทุกภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า เด็กเกือบร้อยละ 30 มีปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารมาก ซึ่งมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของเด็กปกติทั่วไป ทำให้เด็กเหล่านี้มีปัญหากับตนเอง ทำโดยไม่ได้คิด ใจร้อน รอคอยไม่เป็น สมาธิสั้น ไม่สามารถทำงานยากให้สำเร็จได้ ทั้งนี้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระยะยาวจะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในด้านการเรียน การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งมีโอกาสเกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาจากการศึกษาเปรียบเทียบเด็กที่ขาดการพัฒนาการ

คิดเชิงบริหารกับเด็กที่ได้รับการพัฒนาการคิดเชิงบริหาร พบว่า เด็กที่ขาดการพัฒนาการคิดเชิงบริหารมีรายได้น้อยกว่า มีแนวโน้มที่จะมีประวัติอาชญากรรมสูงกว่าถึง 4 เท่า มีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติดสูงกว่าถึง 3 เท่า และมีแนวโน้มที่จะเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวสูงกว่าถึง 2 เท่า (นวลจันทร์ จุฑาทักติกุล, นุชนาฏ รักรีย์, ปนัดดา ธนเศรษฐกร, และอรพินท์ เลิศอัสดาตระกูล, 2560; เพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์, 2560) ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กมีการคิดเชิงบริหารที่ดี เพื่อกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ซึ่งเด็กจะทำได้ด้วยการมีทักษะสมองที่ดี (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561 ข)

แนวทางสำคัญของการพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย คือ ควรจัดผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย (Kosokabe et al., 2021) และมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง (จุฬินทิพา นพคุณ, 2561) ซึ่งการให้เด็กลงมือทำด้วยตนเองจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ สนุกสนาน ได้ฝึกการจดจำขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ได้ควบคุมตนเอง มีการยับยั้งพฤติกรรมของตนเอง ขณะลงมือทำ มีการยืดหยุ่นความคิด วางแผนการจัดการด้วยตนเอง พร้อมทั้งทำกิจกรรมซ้ำเมื่อเกิดความพึงพอใจและสนใจโดยไม่ต้องมีสิ่งอื่นมากระตุ้น ทั้งนี้ ระบบการสอนและการดูแลเด็กปฐมวัยไม่ควรเร่งเรียนเขียนอ่านเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้เด็กขาดโอกาสในการฝึกคิด ฝึกตัดสินใจ และฝึกกำกับตนเองไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการคิดเชิงบริหารเป็นทักษะที่ไม่สามารถสร้างขึ้นเองด้วยการท่องจำ แต่ต้องอาศัยการพัฒนาผ่านประสบการณ์ที่เด็กได้พบเจอ ผ่านกิจกรรมกับทางครอบครัวและทางโรงเรียน หรือผ่านการฝึกหัดที่เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ (สุภาวดี หาญเมธี และคณะ, 2561) นอกจากนี้ยังมีวิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในวิธีที่สามารถส่งเสริม

ให้เด็กมีการคิดเชิงบริหารได้จริง คือ วิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) จากการศึกษาติดตามในระยะยาวพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี มีการคิดเชิงบริหารที่ดีเมื่อโตขึ้น (Lillard et al., 2017) เพราะวิธีการสอนนี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงผ่านอุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยให้อิสระกับเด็กภายใต้สภาพแวดล้อมการสอนแบบมอนเตสซอรี ซึ่งจะช่วยทำให้เด็กได้พัฒนาการคิดเชิงบริหารได้ครบทั้ง 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่ กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะการกำกับตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยทักษะการคิดเชิงบริหาร 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจำเพื่อใช้งาน 2) ด้านการยั้งคิด ไตร่ตรอง 3) ด้านการยืดหยุ่นความคิด 4) ด้านการจดจำใส่ใจ 5) ด้านการควบคุมอารมณ์ 6) ด้านการติดตามประเมินผล 7) ด้านการริเริ่มและลงมือทำ 8) ด้านการวางแผนจัดระบบดำเนินการ และ 9) ด้านการมุ่งเป้าหมาย (จุพินทิพา นพคุณ, 2561) สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถส่งเสริมการคิดเชิงบริหารได้ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติแนวแฟนซี การฝึกเจริญสติสัมปชัญญะ การให้ช่วยทำงานบ้าน ซึ่งการมอบหมายให้เด็กช่วยทำงานบ้านเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เด็กได้ฝึกคิดวางแผน จัดสรรเวลา และแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีการคิดเชิงบริหาร (ประเสริฐผลิตผลการพิมพ์, 2561 ก) จะเห็นได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ มีทั้งปัจจัยที่โรงเรียนสามารถจัดการได้ และที่ไม่สามารถจัดการได้ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการคิดเชิงบริหารของเด็กนั้นมีหลายปัจจัย เช่น ความแตกต่างของพื้นฐานอารมณ์ ประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต ความผิดปกติในการทำหน้าที่ของระบบประสาทการมีสติปัญญาบกพร่อง เหตุการณ์ที่เป็นความเครียด

ในชีวิต การที่เด็กได้รับรู้ว่าตนเองไร้ความสามารถ (วีระศักดิ์ ชลไชยะ, 2561)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี มีปณิธานที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นเด็กที่ “พัฒนาการดี มีความสุข สนุกเรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม” โดยให้การดูแลเด็กและจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ที่ว่า “ยึดหลักการเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิตและสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข” โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการส่งเสริมการคิดเชิงบริหารของเด็ก ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และแนวคิดการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยต่อไป ส่งผลให้เด็กมีการคิดเชิงบริหารมากขึ้น มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารลดลง อันจะเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จในชีวิตของเด็กต่อไป

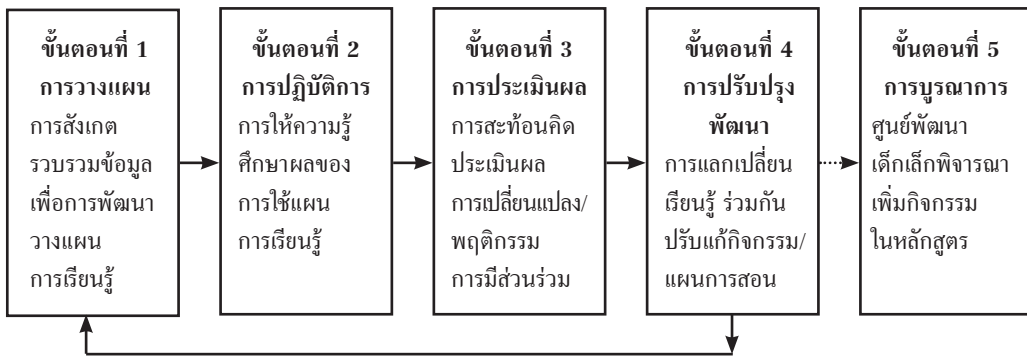
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ต่อการคิดเชิงบริหารและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการส่งเสริม การคิดเชิงบริหารของเด็ก ตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2560 และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนและผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ซึ่งกลไกที่ ใช้ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็น กระบวนการ ตามแนวคิดการพัฒนาคุณภาพ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (plan) การปฏิบัติการ (do) การประเมินผล (check) การปรับปรุงพัฒนา

(act) และการบูรณาการ (integrate) ร่วมกับ แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของ Crane and O'regon (2010 อ้างถึงในอมวาลี อัมพันศิริรัตน์ และพิมพ์มล วงศ์ไชยา, 2560) ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสังเกต การวางแผน การปฏิบัติ การสะท้อนคิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้ คือ เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงบริหารมากขึ้น มีพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารลดลง สรุปเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research (PAR)) ประกอบด้วย 2 วงรอบ วงรอบละ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา และขั้นตอนสุดท้าย คือ การบูรณาการ โดยดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

ผู้ร่วมวิจัย

วงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ประกอบด้วย

ครูปฐมวัย จำนวน 4 คน พี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน รวมจำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ปฏิบัติงานในช่วง เดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม 2563 และยินยอม เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มที่ 2 ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จำนวน 20 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ กล้าแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะได้ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

วงรอบที่ 2 ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เด็กอายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ไม่เป็นโรคสมาธิสั้น และผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มที่ 2 เด็กอายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดจันทบุรีที่ใช้วิธีการสอนแบบมอนเตสซอรีปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ไม่เป็นโรคสมาธิสั้น และผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ สามารถดูแลเด็กให้ปฏิบัติตามที่บ้านตามที่ได้รับมอบหมายได้ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของเด็ก ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศและอายุ จำนวน 2 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ

ชุดที่ 2 แบบประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยมหิดล มีค่าความเชื่อมั่น .90 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม (inhibit) จำนวน 10 ข้อ ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด (shift) จำนวน 5 ข้อ ด้านการควบคุมอารมณ์ (emotional control) จำนวน 5 ข้อ ด้านความจำขณะทำงาน (working memory) จำนวน 6 ข้อ และด้านการวางแผนจัดการ (plan/ organize) จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 32 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 0-4 ได้แก่ ไม่เคย 1-2 ครั้ง ต่อเดือน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์

และทุกวัน สำหรับการประเมินผล นำคะแนนรวมของแต่ละด้านกรอกลงในตารางสรุปผลการประเมิน และนำคะแนนดิบดังกล่าวไปเทียบเป็นคะแนนที่ ตามอายุ และเพศของเด็ก

ชุดที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยมหิดล มีค่าความเชื่อมั่น .98 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม (inhibit) จำนวน 10 ข้อ ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด (shift) จำนวน 5 ข้อ ด้านการควบคุมอารมณ์ (emotional control) จำนวน 5 ข้อ ด้านความจำขณะทำงาน (working memory) จำนวน 6 ข้อ และด้านการวางแผนจัดการ (plan/ organize) จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 32 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 0-4 ได้แก่ ไม่เคย 1-2 ครั้งต่อเดือน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และทุกวัน สำหรับการประเมินผล นำคะแนนรวมของแต่ละด้านกรอกลงในตารางสรุปผลการประเมิน และนำคะแนนดิบดังกล่าวไปเทียบเป็นคะแนนที่ ตามอายุและเพศของเด็ก

ชุดที่ 4 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สำหรับสนทนากลุ่มผู้ปกครอง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการที่เด็กมีปัญหา ความต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และบทบาทผู้ปกครองที่จะช่วยพัฒนาเด็ก

การพิทักษ์สิทธิผู้ร่วมวิจัย มีดังนี้ 1) หลังจากโครงร่างวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพที่ 6 (เอกสารรับรองเลขที่ CTIREC 076 วันที่ 9 ธันวาคม 2562) ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2)

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่า ข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 วงรอบ วงรอบละ 4 ขั้นตอน ดังนี้
วงรอบที่ 1 ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน 2563 (รวมเวลา 4 เดือน) ดังนี้

1.1 การวางแผน (plan) ดำเนินการในเดือนมกราคม 2563 ผู้วิจัยพบผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และผู้ปกครอง ดำเนินการพหุทัศนะผู้ร่วมวิจัย (ข้อ 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน โดยมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กทุกคน จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 20 คน ตามแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และความพร้อมในการแก้ปัญหาพร้อมกัน

การประชุมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และความพร้อมในการแก้ปัญหา นำเสนอต่อที่ประชุมกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ และเพิ่มเติมแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน

การประชุมครั้งที่ 2 ผู้วิจัยประชุมร่วมกับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และระยะเวลาในการแก้ปัญหา

การประชุมครั้งที่ 3 ผู้วิจัยประชุมร่วมกับทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็ก ที่มีการดำเนินงานในจังหวัดจันทบุรี เพื่อขอรับการสนับสนุนเรื่ององค์ความรู้แก่นุเคราะห์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การประชุมครั้งที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อสรุปแนวทางการพัฒนา เสนอต่อผู้จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่

1.2 การปฏิบัติการ (do) ดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2563 ดังนี้

1.2.1 การประชุม มี 2 ครั้ง ดังนี้

การประชุมครั้งที่ 1 ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การส่งเสริมทักษะสมองในเด็กปฐมวัย ณ โรงแรมในจังหวัดจันทบุรี (ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วจังหวัดจันทบุรี)

การประชุมครั้งที่ 2 ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย โดยร่วมกันจัดตารางเรียนและเขียนแผนการสอน เพื่อนำไปทดลองใช้

1.2.2 การทดลองใช้แผนการสอน โดยครูปฐมวัย จำนวน 3 คน ดำเนินการสอนเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี จำนวน 3 ห้อง ห้องละ 20 คน (ครู 1 คน สอน 1 ห้อง) โดยมีพี่เลี้ยงเด็กช่วยดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก

1.3 การประเมินผล (check) ดำเนินการในเดือนเมษายน 2563 ผู้วิจัยประชุมร่วมกับครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ ประเมินผลการทดลองใช้แผนการสอน วิเคราะห์ข้อบกพร่อง และหาแนวทางในการแก้ปัญหา

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (act) ดำเนินการในเดือนเมษายน 2563 ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่ ร่วมกันปรับแก้กิจกรรมและปรับแผนการสอน เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

วงรอบที่ 2 ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม 2563 (รวมเวลา 4 เดือน) ดังนี้

2.1 การวางแผน (plan) ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 2563 ดังนี้

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญ (เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย) อบรมเรื่องการใช้เครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ให้แก่ครูประจำชั้นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี เพื่อเตรียมการสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการสอน

2.1.2 ครูประจำชั้นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ผนึกกำลังให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เรื่องการส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ที่ผู้ปกครองสามารถช่วยฝึกเด็กที่บ้านได้ เช่น การทำงานบ้าน

2.1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 แห่ง เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.4 ครูประจำชั้นเตรียมการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการสอนที่ปรับแก้ใหม่ ที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

2.2 การปฏิบัติการ (do) ดำเนินการในเดือนมิถุนายน 2563 ผู้วิจัยเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารจาก

ครูปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี กับกลุ่มที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้รับการสอนแบบมอนเตสซอริจากครูปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี เป็นเวลา 1 เดือน โดยการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร มีการพัฒนาทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกับการรณรงค์ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยการมอบหมายงานบ้านเล็กน้อยที่เด็กสามารถทำได้ที่บ้าน ทั้งนี้ ครูประจำชั้นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งเป็นผู้บันทึกข้อมูลทั่วไปของเด็กในแบบบันทึก รวมทั้งประเมินการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร โดยใช้แบบประเมินเดียวกัน (มีการทดสอบโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ภายในว่าสามารถประเมินได้สอดคล้องกัน) โดยประเมินก่อนและหลังได้รับการสอนแต่ละวิธี

2.3 การประเมินผล (check) ดำเนินการในเดือนกรกฎาคม 2563 ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลการวัดก่อนและหลังได้รับการสอนแต่ละวิธี ในเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มาวิเคราะห์ ประมวลผล

2.3.2 ครูปฐมวัยและผู้ปกครองร่วมกันประเมินผลลัพธ์การดำเนินกิจกรรม โดยร่วมกันสะท้อนคิด (reflection) ค้นหาจุดที่ต้องพัฒนาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย

2.3.3 ผู้วิจัยประเมินผลการเปลี่ยนแปลง/พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เช่น ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง

2.4 การปรับปรุงพัฒนา (act) ดำเนินการในเดือนสิงหาคม 2563 ผู้วิจัยร่วมกันคิดวิเคราะห์ และนำผลจากการสอนมาปรับปรุงแผนการสอน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียน

2.5 การบูรณาการ (integrate) ดำเนินการในเดือนสิงหาคม 2563 ผู้วิจัยนำสิ่งที่ได้จากการดำเนินการบูรณาการในงานประจำของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยประชุมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วยครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก เจ้าหน้าที่ และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องการพัฒนาลัทธิสูตรการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย เพื่อบรรลุกิจกรรมการส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เข้าในหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของเด็กวิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ระหว่างก่อนกับหลังได้รับการสอนแต่ละวิธี วิเคราะห์ด้วยสถิติ paired *t*-test การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี วิเคราะห์ด้วยสถิติ independent *t*-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย พบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองทุกคนต้องการให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยทุกด้าน ดังคำพูดที่ว่า “อยากให้ลูกช่วยเหลือตัวเองได้” “ต้องการให้ลูกมีระเบียบ

วินัย” “ต้องการให้ลูกมีความรับผิดชอบ” “ต้องการให้ลูกกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง” “ต้องการให้ลูกมีความสุข มั่นใจในตนเอง” และผู้ปกครองคาดหวังให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ เพื่อที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ดังคำพูดที่ว่า “ต้องการให้เด็กเข้าสังคมได้ อยู่กับคนอื่นได้อย่างมีความสุข” ทั้งนี้ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ดังคำพูดที่ว่า “จะให้เวลาคู่คุณกับลูกมากขึ้น” “พยายามสอบถามปัญหาของลูกกับครูบ่อยๆ” “ให้ความร่วมมือกับทางศูนย์ได้ทุกเรื่องที่จะทำให้ลูกพัฒนา” “อยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของลูก” “จะให้เวลากับลูก พาลูกทำกิจกรรมต่างๆ” ส่วนครูปฐมวัยต้องการปรับหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ดังคำพูดที่ว่า “ต้องการสอนเด็กให้เด็กฉลาดขึ้น” “อยากได้แนวคิด วิธีการสอนใหม่ๆ” “เป็นครูก็ต้องช่วยเหลือเด็กให้เป็นเด็กดีของสังคม” โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ควรมีการสอนแบบเน้นกิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม ทั้งกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมกลางแจ้ง โดยควรจัดกิจกรรมตามพัฒนาการเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กิจกรรมด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา กิจกรรมด้านภาษา และกิจกรรมด้านการช่วยเหลือตนเอง โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย (ฉบับร่าง) แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย (ฉบับร่าง)

กิจกรรมการเรียนการสอน เสริมจากตารางสอนปกติ ตลอด 4 สัปดาห์	จำนวน ครั้ง/ สัปดาห์	ประเภทงาน		การคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย				
		เดี่ยว	กลุ่ม	การหยุด (inhibit)	การ เปลี่ยน (shift)	การควบคุม อารมณ์ (emotional control)	ความจำ ขณะทำงาน (working memory)	การวางแผน จัดการ (plan/ organize)
1. กิจกรรมด้าน								
กล้ามเนื้อมัดใหญ่								
- เกมวิ่งเปรี๊ยะ	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมเก็บบอลสี	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมเคลื่อนไหวร่างกาย พร้อมอุปกรณ์	1	✓		✓	✓	✓	✓	
- กิจกรรมกระโดดข้าม	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมมอญซ่อนผ้า	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กิจกรรมด้านกล้ามเนื้อ มัดเล็กและสติปัญญา								
- กิจกรรมพิมพ์ภาพสีน้ำ	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- กิจกรรมฉีกตัดปะ	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- กิจกรรมตัดต่อภาพ	1	✓		✓	✓	✓	✓	✓
- กิจกรรมมูมิอิสระ	1	✓		✓			✓	✓
- กิจกรรมทำขนมลูกชุบ	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. กิจกรรมด้านภาษา								
- เล่นดนตรีประกอบเพลง	3		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมจับคู่ภาพเหมือน	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- กิจกรรมเรื่องเล่าของฉันทน์	5	✓		✓	✓	✓	✓	✓
- กิจกรรมนิทานแสนสนุก	3		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมตัวเลขหรรษา	1		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. กิจกรรมด้านการช่วยเหลือ ตนเอง								
- คนเก่งเก็บที่นอนพับผ้าเอง	5	✓		✓	✓	✓	✓	✓
- ฉันทน์รักโรงเรียนสะอาด	3	✓		✓	✓	✓	✓	✓
- บำเพ็ญประโยชน์	2		✓	✓	✓	✓	✓	✓
- เกมแยกขยะ	2		✓	✓	✓	✓	✓	✓

2. ผลของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ต่อการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.30 มีอายุอยู่ในช่วง 3 ปี 1 เดือน ถึง 4 ปี 4 เดือน โดยมีอายุเฉลี่ย 3 ปี 6 เดือน ส่วนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70 มีอายุอยู่ในช่วง 3 ปี 6 เดือน ถึง 4 ปี 8 เดือน โดยมีอายุเฉลี่ย 4 ปี 1 เดือน

2.2 การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ระหว่างก่อนกับหลังได้รับการสอนแต่ละวิธี พบว่า หลังได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร 3 ด้าน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ($t = 3.556, p < .001$) ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด ($t = 4.762,$

$p < .001$) และด้านการควบคุมอารมณ์ ($t = 4.598, p < .001$) และเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารไม่แตกต่างจากก่อนได้รับการสอนฯ และพบว่า หลังได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหารทั้ง 5 ด้าน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ($t = 5.208, p < .001$) ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด ($t = 2.360, p < .05$) ด้านการควบคุมอารมณ์ ($t = 4.598, p < .001$) ด้านความจำขณะทำงาน ($t = 2.896, p < .01$) และด้านการวางแผนจัดการ ($t = 3.729, p < .001$) และเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร 4 ด้าน ต่ำกว่าก่อนได้รับการสอนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ($t = 4.606, p < .001$) ด้านการควบคุมอารมณ์ ($t = 2.737, p < .05$) ด้านความจำขณะทำงาน ($t = 7.510, p < .001$) และด้านการวางแผนจัดการ ($t = 4.464, p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ของกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร (กลุ่มที่ 1) และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี (กลุ่มที่ 2) ระหว่างก่อนกับหลังการสอน

ตัวแปร	ก่อนการสอน (n = 30)		หลังการสอน (n = 30)		t	p
	M	SD	M	SD		
กลุ่มที่ 1						
การคิดเชิงบริหาร						
ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม	56.57	5.15	59.17	4.09	3.556	< .001
ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด	53.03	4.51	57.17	3.63	4.762	< .001
ด้านการควบคุมอารมณ์	55.20	6.59	60.17	4.78	4.598	< .001
ด้านความจำขณะทำงาน	57.00	3.05	57.43	3.38	1.352	.187
ด้านการวางแผนจัดการ	55.43	3.33	56.07	2.53	.814	.422

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ด้านการคิดเชิงบริหาร ของกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร (กลุ่มที่ 1) และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี (กลุ่มที่ 2) ระหว่างก่อนกับหลังการสอน (ต่อ)

ตัวแปร	ก่อนการสอน (n = 30)		หลังการสอน (n = 30)		t	p
	M	SD	M	SD		
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร						
ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม	43.60	7.10	43.03	4.01	.468	.643
ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด	46.30	6.84	46.43	4.29	.122	.904
ด้านการควบคุมอารมณ์	43.30	5.82	44.67	4.14	1.167	.253
ด้านความจำขณะทำงาน	41.40	5.91	42.23	3.32	.764	.451
ด้านการวางแผนจัดการ	42.90	5.33	42.37	3.39	.426	.673
กลุ่มที่ 2						
การคิดเชิงบริหาร						
ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม	52.43	7.91	59.17	4.09	5.208	< .001
ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด	56.63	12.17	61.97	8.54	2.360	.025
ด้านการควบคุมอารมณ์	52.57	11.66	61.07	9.48	4.598	< .001
ด้านความจำขณะทำงาน	54.97	6.20	59.83	8.26	2.896	.007
ด้านการวางแผนจัดการ	56.03	7.59	60.37	6.38	3.729	< .001
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร						
ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม	47.47	7.88	39.20	7.20	4.606	< .001
ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด	41.80	6.08	40.17	3.86	1.975	.058
ด้านการควบคุมอารมณ์	44.33	6.50	40.17	6.90	2.737	.010
ด้านความจำขณะทำงาน	49.47	9.94	39.17	7.41	7.510	< .001
ด้านการวางแผนจัดการ	46.47	6.80	40.37	7.27	4.464	< .001

2.3 การเปรียบเทียบการคิดเชิงบริหาร และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี พบว่า ก่อนการสอน กลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารมีคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิด

เชิงบริหาร ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี ส่วนหลังการสอน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหารมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.047, p < .05$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ด้านการคิดเชิงบริหาร ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร (กลุ่มที่ 1) กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี (กลุ่มที่ 2) ก่อนและหลังการสอน

ตัวแปร	กลุ่มที่ 1 (n = 30)		กลุ่มที่ 2 (n = 30)		t	p
	M	SD	M	SD		
ก่อนการสอน						
การคิดเชิงบริหาร	56.10	3.85	54.63	6.79	1.029	.308
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร	41.60	5.17	43.60	5.43	1.460	.150
หลังการสอน						
การคิดเชิงบริหาร	60.10	2.15	62.73	7.26	1.903	.066
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร	40.57	4.84	37.37	7.05	2.047	.046

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ควรมีการสอนแบบเน้นกิจกรรมเป็นฐาน ประกอบด้วยกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยควรจัดผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย (Kosokabe et al., 2021) มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง (จุฬินทิพา นพคุณ, 2561) การพัฒนาการคิดเชิงบริหารจึงต้องอาศัยการพัฒนาผ่านประสบการณ์ที่เด็กได้พบเจอ ผ่านกิจกรรมกับทางครอบครัวและทางโรงเรียน หรือผ่านการฝึกหัดที่เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ (สุภาวดี หาญเมธี และคณะ, 2561)

ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยการคิดเชิงบริหาร 3 ด้าน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม ด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด และ

ด้านการควบคุมอารมณ์ แสดงว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ช่วยส่งเสริมการคิดเชิงบริหารได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูปฐมวัยได้นำความรู้จากการอบรมมาปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการสอดแทรกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย และร่วมกันเขียนแผนการสอนเพื่อให้ครูปฐมวัยแต่ละห้องได้สอนไปในแนวทางเดียวกัน และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการร่วมกันส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย โดยเน้นเรื่องการมอบหมายงานบ้านเล็กน้อยแก่เด็กที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้สามารถเพิ่มการคิดเชิงบริหารของเด็กได้ ซึ่งนับเป็นข้อดีที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและร่วมกันส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็ก อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรพัฒนากิจกรรมที่เด็กสามารถเลือกงานที่ทำด้วยตนเองในแต่ละช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเด็ก ให้อิสระแก่เด็กในการเป็นผู้เลือกในสิ่งที่ตนเองอยากทำ เพื่อ

ให้เด็กควบคุมตนเอง (Cogorno Maldonado, 2021) เน้นการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยต่อตนเอง และพึ่งพาตนเองได้ โดยมีครูปฐมวัยเป็นผู้สนับสนุน การเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็ก และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองร่วมด้วย ซึ่งน่าจะช่วยเพิ่มการคิดเชิงบริหารของเด็กได้ต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารไม่แตกต่างจากก่อนได้รับการสอนฯ และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขั้นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ยังไม่สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กได้ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป เพื่อให้สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารในเด็ก ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดขึ้นนั้น เน้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านภาษา และด้านการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งยังไม่ได้เน้นให้เด็กลงมือทำกิจกรรมหรือเป็นผู้เริ่มในการทำกิจกรรมหรือกำหนดความต้องการด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้เริ่มให้เด็กทำ เด็กจึงไม่ได้ฝึกการหยุดการยับยั้งพฤติกรรม การจำขั้นตอนการปฏิบัติ และการวางแผนการจัดการเท่าที่ควร ส่วนเด็กกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรีมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารต่ำกว่า ซึ่งหลักสูตรมอนเตสซอรีนั้น เป็นที่ยอมรับว่าสามารถพัฒนาเด็กให้มีกรคิดเชิงบริหารได้ดี (วีระศักดิ์

ชลไชยะ, 2561) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีจะจัดให้มีเด็กหลายช่วงอายุอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน มีการสอนเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กจะเลือกงานที่ทำด้วยตนเองในแต่ละช่วงเวลา โดยเน้นการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยต่อตนเอง พึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นระเบียบ และมีความสุข อีกทั้งยังเน้นการเรียนรู้ที่เด็กจะต้องลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง (Zierden, 2021) เปิดโอกาสให้เด็กสอนกันเอง มีการทำงานร่วมกัน โดยไม่มีการทดสอบและให้เกรดเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยให้ได้ครบทุกด้าน รวมทั้งพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารให้ได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพื่อทดสอบผลของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการสอนที่ส่งเสริมการคิดเชิงบริหาร กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมอนเตสซอรี และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบ 6 กิจกรรม หรือแบบอื่น เพื่อให้ทราบว่ามีวิธีการสอนใดบ้างที่สามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารได้ โดยจัดแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน และเด็กอยู่ในช่วงอายุใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- จุฬินทิพา นพคุณ. (2561). การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จในศตวรรษที่ 21 สำหรับเด็กปฐมวัยผ่านการสอนแบบมอนเตสซอริ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(1), 75–90.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2562). *คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (Executive Function) ในเด็กปฐมวัย*. นครปฐม: สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล และสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, นุชนาฏ รักยี่, ปันดดา ธนเศรษฐกร, และอรพินท์ เลิศอัสดาตระกูล. (2560). *การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย*. นครปฐม: สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล และสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561 ก). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561 ข). *EF อย่างสั้นที่สุด*. สืบค้นจาก <https://www.rlg-ef.com/download/ef-อย่างสั้นที่สุด-โดย-นพ-ป>
- เพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์. (2560). *เด็กไทยร่วม 30% มีปัญหาการคิดเชิงบริหาร*. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/education/612594>
- วรสิทธิ์ ศิริพรพาณิชย์, และนายพินิจ คชภักดี. (2561). บทบาทของสมองต่อพัฒนาการเด็ก. ใน *สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, รวีวรรณ รุ่งไพวัลย์, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, บานชื่น เบญจสุวรรณเทพ, อติศรีสุดา เฟื่องฟู, จริยา จุฑาภักดี, และพัญ โรจน์มงามงคล (บ.ก.), ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 4* (น. 3–18). กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.
- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2561). การทำหน้าที่บริหารของสมองระดับสูง. ใน *สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, รวีวรรณ รุ่งไพวัลย์, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, บานชื่น เบญจสุวรรณเทพ, อติศรีสุดา เฟื่องฟู, จริยา จุฑาภักดี, และพัญ โรจน์มงามงคล (บ.ก.), ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 4* (น. 19–42). กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.
- สุภาวดี หาญเมธี, ธิดา พิทักษ์สินสุข, และภาวนา อร่ามฤทธิ. (บ.ก.). (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, และพิมพ์มล วงศ์ไชยา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(6), 192–202.
- Baler, R. D., & Volkow, N. D. (2006). Drug addiction: The neurobiology of disrupted self-control. *Trends in Molecular Medicine*, 12(12), 559–566. doi:10.1016/j.molmed.2006.10.005

- Cogorno Maldonado, R. (2021). *The impact of extended recess with loose parts play on Montessori primary student self-regulation and on-task behaviour*. Retrieved from <https://sophia.stkate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1396&context=maed>
- Kosokabe, T., Mizusaki, M., Nagaoka, W., Honda, M., Suzuki, N., Naoi, R., & Moriguchi, Y. (2021). Self-directed dramatic and music play programs enhance executive function in Japanese children. *Trends in Neuroscience and Education*, 24, 100158. doi:10.1016/j.tine.2021.100158
- Lillard, A. S., Heise, M. J., Richey, E. M., Tong, X., Hart, A., & Bray, P. M. (2017). *Montessori preschool elevates and equalizes child outcomes: A longitudinal study*. Retrieved from <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01783>
- Moffitt, T. E., Arseneault, L., Belsky, D., Dickson, N., Hancox, R. J., Harrington, H., ... Caspi, A. (2011). A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 108(7), 2693–2698.
- Zierden, K. (2021). *Influences on children's executive function skills development* (Master's thesis). St. Paul, MN: Concordia University. Retrieved from https://digitalcommons.csp.edu/teacher_education_masters/5
-